

ePOOKI

OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT ISSN 1798-2022

ePooki 49/2020

Työterveyshoitaja, mistä löydät tieteellistä tietoa työsi tueksi?

Gronoff Anniina, Kujala Johanna, Päätalo Kati, Honkanen Hilikka

26.6.2020 ::

Terveydenhuollon toiminnan tulee terveydenhuoltolain mukaisesti perustua tieteelliseen näyttöön. Päivittäisessä työterveyshuollon työssä tapahtuvan päätöksenteon tueksi tarvitaan tiivistettyä ja helposti löydettävää näyttöön perustuvaa tutkimustietoa. Tässä artikkelissa esitellään työterveyshoitajille suunnattu kooste, jonka avulla näyttöön perustuvan tiedon lähteille hakeutuminen on helpompaa ja nopeampaa.

KUVA: Billion Photos/Shutterstock.com

Työterveyshoitajan työ

Työterveyshoitaja on terveydenhuollon ammattihenkilö ja terveyden edistämisen asiantuntija. Hänellä tulee olla terveydenhoitajan tutkinto ja lisäksi hänen tulee suorittaa kahden vuoden kuluessa työn aloittamisesta 15

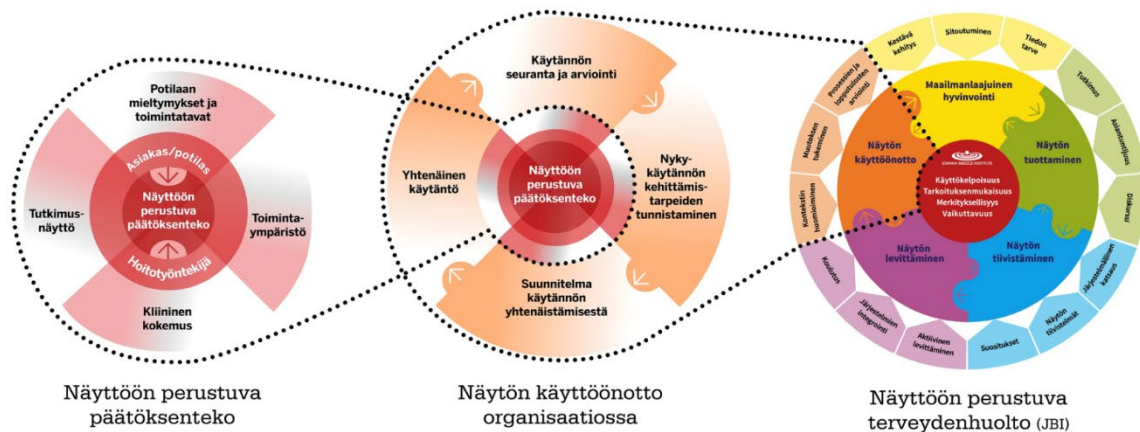
opintopisteen laajuinen työterveyshuoltoon pätevä koulutus. Työterveyshoitajan toimenkuva on laaja. Työterveyshoitaja vastaa yhdessä moniammatillisen tiimin kanssa palvelujen tuottamisesta asiakasyrityksille ja -organisaatioille. Tarkoituksena on terveyden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen. Ennaltaehkäisevä työtehtävä korostuu työterveyshoitajan työssä. Työterveyshoitajan tulee huomioida työelämän ja yhteiskunnan muutoksia ja niiden vaikutuksia työntekijöiden ja työyhteisöjen terveyteen. [1] [2] [3]

Työterveyshoitajan työtä ohjaavan lainsäädännön, tavoitteiden ja hyvän työterveyshuoltokäytännön tunteminen on tärkeää [2] [3]. Terveystieteiden ammattilaisen osaamisen kuvauksessa työikäisen ja hänen yhteisönsä terveydenhoitajatyön osaamisalueiden keskeisiksi sisällöiksi on määritelty muun muassa työterveyshuollon palvelujärjestelmä, lainsäädäntö ja linjaukset työterveyshuoltoon ja työturvallisuuteen liittyen, työelämäntietoisuus, hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteet, työpaikkaselvityksiin pohjautuva työterveysyhteistyön suunnittelu, toteutus ja seuranta, työkyvyn arviointi ja sen tukeminen sekä terveydellisten olosuhteiden arviointi. Lisäksi osaamisalueisiin kuuluu esimerkiksi työterveyshuollon palvelujärjestelmä, työperäiset sairaudet ja ammattitaudit sekä työsuojelu ja ergonomia. [4]

Näyttöön perustuva toiminta terveydenhuollossa

Terveydenhuoltolain mukaisesti terveydenhuollon toiminnan tulee perustua näyttöön [5] [6], jolla tarkoitetaan luotettavaa ja ajantasaista tutkimustietoa tai sen puuttuessa asiantuntijoiden yhteisymmärrystä asiasta [7]. Näyttöön perustuvalla toiminnalla (NPT) tarkoitetaan luotettavan ja ajantasaisen tutkimustiedon harkittua käyttöä terveydenhuollon päätöksenteossa [7].

Kansainvälinen tutkimusorganisaatio, Joanna Briggs Instituutti (JBI), on kehittänyt mallin näyttöön perustuvasta terveydenhuollosta [8]. Näyttöön perustuvan terveydenhuollon määritellään jakautuvan maailmanlaajuiseen hyvinvointiin, näytön tuottamiseen, tiivistämiseen, levittämiseen ja näytön käyttöönottoon [9]. Näyttöön perustuvan terveydenhuollon malli (kuvio 1) käsitteellistää prosessin vaiheet, joiden avulla voidaan edetä käytännön työssä tapahtuvaan näyttöön perustuvaan kliiniseen päätöksentekoon [8]. Terveydenhuollon organisaatiossa ja käytännön työssä näyttöön perustuva toiminta mahdollistetaan erilaisten tukirakenteiden avulla [10]. Johtamisella on avainrooli näyttöön perustuvan toiminnan edistämisessä ja ylläpitämisessä. Hoitotyön johtajien tehtävänä on luoda tätä toimintaa tukeva kulttuuri ja mahdollistaa riittävä osaaminen, tuki ja resurssit näyttöön perustuvalla toiminnalla. [11]

KUVIO 1. Näyttöön perustuva päätöksenteko terveydenhuollossa (kuvio suurentuu klikkaamalla) [1]

Näyttöön perustuvan tiedon lähteet työterveyshoitajien työssä

Hoitotyöntekijöillä, tässä yhteydessä työterveyshoitajilla, on keskeinen rooli näyttöön perustuvassa päätöksenteossa [6] [7]. Työterveyshuollossa palveltavat asiakkaat voivat olla henkilöasiakkaita tai työnantaja-asiakkaita. Työnantaja-asiakas tilaa ja kustantaa organisaatiolleen työterveyshuollon, joka on henkilöasiakkaille maksutonta. [12] Työterveyshuollossa hoitoon ja palveluun liittyviä päätöksiä tehdään näin ollen paitsi

yksittäisen henkilöasiakkaan työterveyteen, myös organisaatiotason toimintoihin liittyen (esimerkiksi työpaikkaselvitykset).

Vaikka asenteet näyttöön perustuvaa toimintaa kohtaan olisivat positiivisia, päivittäisessä työssä näyttöön perustuvaa tietoa ei välttämättä käytetä. Ongelma voi johtua esimerkiksi siitä, että työssä ei ole aikaa etsiä tai tarkistaa näyttöön perustuvaa tietoa. Työterveyshuollossa on toivottu selkeitä ja nopeita reittejä työterveyshuollon tieteellisten tiedonlähteiden äärelle. [13] Työterveyshuollon käytännön työssä tiedonlähteiden löytäminen yhdestä paikasta helpottaa tiedon löytämistä ja nopeuttaa näyttöön perustuvan, luotettavan tiedon äärelle hakeutumista. Selkeiden, lyhyiden ja helppokäyttöisten ohjeiden tärkeys työterveyshuollon päivittäisessä työssä on tullut esille tutkimuksissa. [13] [14]

Oulun ammattikorkeakoulussa on laadittu terveydenhoitajatyön kehittämistehtävänä kooste työterveyshoitajan tieteellisen tiedon lähteistä (kuvio 2). Koosteesta on pyritty tekemään ytimekäs ja helppolukuinen, jotta se olisi käyttökelpoinen työterveyshoitajan työssä. Koosteeseen on valittu viisi tiedonlähettä, joiden valintakriteerinä oli, että ne tarjoavat nimenomaisesti näyttöön perustuvaa tietoa kootusti ja kattavasti sekä soveltuvat hyvin työterveyshoitajan työn tueksi. [Käypä hoito -suositukset](#), [Hotus eli hoitotyön tutkimussäätiö](#), [Cochrane](#), [Joanna Briggs Institute](#) ja [Terveysportti](#) kokoavat näyttöön perustuvaa tietoa soveltuen päivittäisessä työssä käytettäväksi.

Työterveyshoitaja, mistä löydät tieteellistä tietoa työsi tueksi?

Näyttöön perustuvan toiminnan tarkoituksena on asiakkaan mahdollisimman hyvä hoito. Hoitopäätösten tukena on käytettävä parasta ajantasaista tutkimustietoa tai muuta mahdollisimman luotettavaa tietoa.

KÄYPÄ HOITO www.kaypahoito.fi
Käypä hoito -suositukset ovat riippumattomia kansallisia hoitosuosituksia, jotka perustuvat tutkimusnäyttöön. Tiiviitä ja helppolukuisia suosituksia laaditaan terveydenhuollon ammattilaisille ja kansalaisille hoitopäätösten pohjaksi. Käypä hoito -suositusten avulla voidaan parantaa hoidon laatua ja vähentää hoitokäytäntöjen vaihtelua.

HOTUS www.hotus.fi
Hotuksen eli hoitotyön tutkimussäätiön perustehtävänä on kehittää näyttöön perustuvaa hoitotyötä ja vakiinnuttaa terveydenhuollossa käytettäviä menetelmiä väestön terveyden edistämiseksi. Hotus kokoaa, arvioi ja tiivistää tutkimusnäyttöä käytäntöön sovellettavaan muotoon. Hotus tuottaa hoitosuosituksia ja näyttövinkkejä terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön.

COCHRANE www.cochrane.org
Cochrane -verkoston tavoitteena on tuottaa näyttöön perustuvaa tietoa terveydenhuollon päätöksenteon tueksi. Kansainvälinen tutkijaverkosto tuottaa, päivittää ja välittää näyttöön perustuvaa ja tiivistettyä tietoa. Hoitosuosituksien laadinnassa ja terveydenhuollon menetelmien arvioinnissa käytetään Cochrane katsauksia. Sivusto on englanninkielinen.
COCHRANE WORK verkosto tuottaa työterveyshuoltoon liittyvää näyttöön perustuvaa tietoa. work.cochrane.org

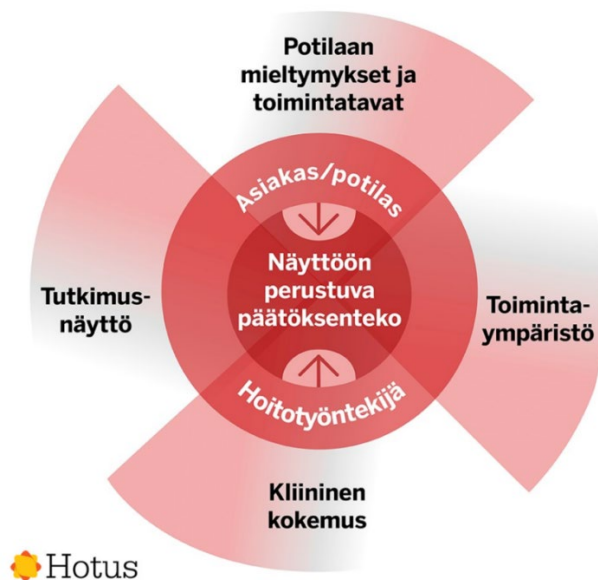
JOANNA BRIGGS INSTITUTE (JBI) joannabriggs.org
Tutkimus- ja kehittämisorganisaatio, joka tuottaa aineistoja sekä välineitä näyttöön perustuvan tiedon hakemiseen, arviointiin ja soveltamiseen terveydenhuoltoalalla. Terveydenhuollon ammattilaiset voivat hakea tiivistettyä tutkimusnäyttöä ja soveltaa näyttöön perustuvan toiminnan periaatteita käytännön työssä. Sivusto on englanninkielinen.

TERVEYSPORTTI www.terveysportti.fi
Kattava kotimainen terveysalan verkkopalvelu, joka kokoaa näyttöön perustuvaa tietoa. Sisältää muun muassa systemaattisia katsauksia ja kontrolloituja kliinisiä tutkimuksia. Terveysportti helpottaa terveydenhuollon ammattilaisten päivittäistä työtä ja tarjoaa myös linkkejä muille sivustoille kuten Käypä hoito ja Cochrane.

KUVIO 2. Näyttöön perustuvan tiedon lähteet työterveyshoitajille

Näyttöön perustuva päätöksenteko työterveyshuollossa

Näyttöön perustuva toiminta todentuu päätöksentekotilanteessa (kuvio 3), jossa terveydenhuollon ammattihenkilö tekee hoitoon liittyviä päätöksiä terveyden tai sairauden hoitoa tarvitsevan ihmisen kanssa [15]. Työterveyshoitajan työssä nämä päätökset voivat koskea henkilöasiakasta tai työnantaja-asiakasta [12] sekä heidän hoitoaan tai muuta työterveyshuollon palvelua. Näyttöön perustuvassa päätöksenteossa käytetään parasta ajantasaista tietoa, jolla tarkoitetaan luotettavaa tutkimusnäyttöä tai muuta luotettavaksi arvioitua tietoa (esimerkiksi asiantuntijoiden konsensus asiasta). Järjestelmälliset katsaukset ja luotettavaksi arvioituun tutkimusnäyttöön perustuvat kansalliset suositukset, kuten Käypä hoito -suositukset ja Hotuksen hoitotyön suositukset ovat vahvinta näyttöä. [15]

KUVIO 3. Näyttöön perustuva päätöksenteko [2]

Terveydenhuoltolain [5] näyttöön perustuvan toiminnan veloitteen lisäksi työterveyshuollon toimintaa ohjaa Työterveyshuoltolaki [16] ja valtioneuvoston asetus hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä [17]. Asetus velvoittaa myös, että työterveysyksiköllä on oltava hyvää työterveyshuoltokäytäntöä noudattava kirjallinen laatu järjestelmä, jolla varmistetaan toiminnan laatu ja vaikuttavuus [17]. Työterveyshuollon työssä toiminnan ja päätöksenteon tukena on näin ollen erilaisia ohjeistuksia hyvään käytäntöön. Näyttöön perustuva toiminta tarvitsee tuekseen työntekijöiden osaamista ja organisaation sekä johdon tukea [10] [14] ja työterveyshuollossa on todettu tarvetta organisatorisen tuen, tukirakenteiden ja esimiestuen kehittämiseen tältä osin [14]. Tukirakenteiden lisäksi työntekijöillä tulee olla käytössään valmiiksi koottua ja arvioitua tutkimusnäyttöä [18] sekä selkeitä ja helppokäyttöisiä ohjeita työterveyshuollon päivittäiseen työhön [13] [14]. Asetuksen mukaiset laatu järjestelmät vastaavat osaltaan tähän haasteeseen.

Tässä artikkelissa kuvatus ja esitelty koosteen tavoitteena on parantaa näyttöön perustuvan tiedon löytämistä ja käyttöä työterveyshuollon työssä. Kooste auttaa työterveyshoitajia löytämään tietoa, jonka avulla he voivat tehdä työssään näyttöön perustuvia päätöksiä. Paitsi päivittäisessä työterveyshoitajan työssä, koostetta voidaan hyödyntää myös terveydenhoitajien koulutuksessa. Tutkimus- ja kehittämistyötä tarvitaan jatkuvasti kehittyvän työterveyshoitajan työn ja näyttöön perustuvan toiminnan tueksi. Pitkällä aikavälillä tavoitteena on työterveyshuollon asiakkaiden hoidon ja palvelun mahdollisimman hyvä laatu ja vaikuttavuus näyttöön perustuvan toiminnan myötä.

Lähteet

1. [^] Suomen työterveyshoitajaliitto. 2019. Työterveyshoitajan työ. Hakupäivä 11.10.2019. <https://www.stthl.fi/edunvalvojana/ammattillinen-edunvalvonta/alasivu-1/>
2. ^{^ ab} Suomen työterveyshoitajaliitto. 2020. Työterveyshoitajan työn viitekehys ja vaativuus. Hakupäivä 29.2.2020. <https://www.stthl.fi/site/assets/files/1219...>
3. ^{^ ab} Työterveyslaitos 2019. Työterveyshenkilöstö. Hakupäivä 11.10.2019. <https://www.ttl.fi/tyontekija/tyoterveyshuolto/tyoterveyshenkilosto/>
4. [^] Haarala, P. 2014. Terveystenhoitajan ammatillisen osaamisen kuvaus. Terveystenhoitajakoulutuksesta valmistuvien osaamisalueet, tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Metropolia ammattikorkeakoulu.
5. ^{^ ab} Terveystenhoitolaki. Hakupäivä 29.3.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
6. ^{^ ab} Lemetti, T., Viholainen, K., Kotila, J., Salonen, A. & Junttila, K. 2019. Koulutuksella vahvistusta näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen työyksiköissä. Tutkiva hoitotyö 17 (3), 44-46.
7. ^{^ abc} Hotus. Näyttöön perustuva toiminta. Hakupäivä 21.4.2020. <https://www.hotus.fi/nayttoon-perustuva-terveydenhuolto/>
8. ^{^ ab} Jylhä, V., Oikarainen, A., Perälä, M-L. & Holopainen, A. 2019. Näyttöön perustuvan toiminnan edistäminen hoito- ja kättilötyössä Maailman terveysjärjestön Euroopan alueella (Facilitating evidence-based practice in nursing and midwifery in the WHO European Region). Raportti 2. Hoitotyön tutkimussäätiö. Hakupäivä 27.5.2020. <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/10...>
9. [^] Jordan, Z., Lockwood, C., Munn, Z. & Aromataris, E. 2018. Redeveloping the JBI Model of Evidence Based Healthcare. International Journal of Evidence Based Healthcare 16 (4), 227-241. Hakupäivä 29.5.2020. <https://doi.org/10.1097/xeb.000000000000139>
10. ^{^ ab} Korhonen, A., Jylhä, V., Korhonen, T. & Holopainen, A. 2018. Näyttöön perustuva toiminta. Tarpeesta tuloksiin. Hoitotyön tutkimussäätiö, Skhole Oy.
11. [^] Bianchi, M., Bagnasco, A., Bressan, V., Barisone, M., Timmins, F., Rossi, S., Pellegrini, R., Aleo, G. & Sasso, L. 2018. A review of the role of nurse leadership in promoting and sustaining evidence-based practice. Journal of Nursing Management 26 (8), 918-932. <https://doi.org/10.1111/ionm.12638>
12. ^{^ ab} Ala-Mursula, L. 2018. Työterveyshuollon sisältö. Teoksessa K-P. Martimo, J. Uitti & M. Antti-Poika (toim.) Työstä terveyttä. Duodecim, 28-48.
13. ^{^ abc} Kinnunen-Amoroso, M. 2013. How occupational health care professionals experience evidence-based guidelines in Finland: a qualitative study. Journal of Evaluation in Clinical Practice 19 (4), 612-616. Hakupäivä 2.4.2020. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2753.2012.01850.x>
14. ^{^ abcd} Brämberg, E., Nyman, T., Kwak, L., Alipour, A., Bergström, G., Elinder, L., Hermansson, U. & Jensen, I. 2017. Development of evidence-based practice in occupational health services in Sweden: a 3-year follow-up of attitudes, barriers and facilitators. International Archives of Occupational and Environmental Health 90 (4), 335-348. Hakupäivä 2.4.2020. <https://doi.org/10.1007/s00420-017-1200-8>
15. ^{^ ab} Hoitotyön tutkimussäätiö. Hoitotyöntekijän näyttöön perustuva päätöksenteko. Hakupäivä 2.6.2020. [https://www.hotus.fi/hoitotyontekijän-nayttoon-perustuva-paatöksenteko/](https://www.hotus.fi/hoitotyontekijan-nayttoon-perustuva-paatöksenteko/)
16. [^] Työterveyshuoltolaki 1383/2001. Hakupäivä 8.6.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>
17. ^{^ ab} Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 708/2013. Hakupäivä 8.6.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130708>
18. [^] Holopainen, A., Korhonen, T., Miettinen, M., Pelkonen, M. & Perälä, M-L. 2010. Hoitotyön käytännöt yhtenäiseksi - toimintamalli näyttöön perustuvien käytäntöjen kehittämiseksi. Premissi 1, 38-45.

Kuvalähteet

1. [^] KUVIO 1. Näyttöön perustuva päätöksenteko terveydenhuollossa. Teoksessa Hoitotyön tutkimussäätiö. Näyttöön perustuva toiminta. Hakupäivä 29.5.2020. <https://www.hotus.fi/nayttoon-perustuva-terveydenhuolto/>
2. [^] KUVIO 3. Näyttöön perustuva päätöksenteko. Teoksessa Hoitotyön tutkimussäätiö. Hoitotyöntekijän näyttöön perustuva päätöksenteko. Hakupäivä 2.6.2020. [https://www.hotus.fi/hoitotyontekijän-nayttoon-perustuva-paatöksenteko/](https://www.hotus.fi/hoitotyontekijan-nayttoon-perustuva-paatöksenteko/)

Metatiedot

Nimeke: Työterveyshoitaja, mistä löydät tieteellistä tietoa työsi tueksi?

Tekijä: Gronoff Anniina; Kujala Johanna; Pääatalo Kati; Honkanen Hilikka

Aihe, asiasanat: näyttöön perustuva hoitotyö, tieteellinen tieto, työterveys, työterveyshoitajat

Tiivistelmä: Terveystieteiden mukaisesti terveydenhuollon toiminnan tulee perustua näyttöön. Näyttöön perustuvan toiminnan tarkoituksena on asiakkaan mahdollisimman hyvä hoito. Hoitopäätösten tukena on käytettävä parasta ajantasaista tutkimustietoa tai muuta mahdollisimman luotettavaa tietoa. Käytännössä esimerkiksi työterveyshuollossa näyttöön perustuvien tiedonlähteiden käyttö voi olla arjessa haastavaa.

Yhtenä tekijänä työterveyshuollossa on ilmaistu, ettei aikaa hakea näyttöön perustuvaa tietoa ole riittävästi. Tämä artikkeli perustuu kehittämistehtävään, jonka tarkoituksena oli vastata tarpeeseen saada koostettu kokonaisuus työterveyshoitajan tieteellisen tiedon lähteistä. Tuloksena saatiin työterveyshoitajille suunnattu koostemateriaali sähköisessä muodossa. Koosteen tavoitteena oli olla helppokäyttöinen ja tiivis tietopaketti. Tarkoituksena oli, että tietokoostetta on helppo käyttää työterveyshuollon päivittäisessä käytännön työssä, kun haetaan tieteellistä tietoa.

Työterveyshoitajien tieteellisen tiedon lähteistä muodostettua koostelevästä voidaan hyödyntää terveydenhoitajien opetuksessa ja opiskelussa sekä käytännössä työterveyshoitajien ja muiden työterveyshuollossa työskentelevien työssä. Lopullisena hyödynsaajana ovat työterveyshuollon asiakkaat paremman hoidon laadun muodossa.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2020-06-26

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020042019316>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: CC BY-NC-ND 4.0

Näin viittaat tähän julkaisuun

Gronoff, A., Kujala, J., Pääatalo, K. & Honkanen, H. 2020. Työterveyshoitaja, mistä löydät tieteellistä tietoa työsi tueksi? ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 49. Hakupäivä xx.xx.xxxx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020042019316>.